

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 68 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 68 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3877>

TÜRK MİLLİ EĞİTİM ŞURA KARARLARININ (1939-2014) EĞİTİM-ÖĞRETİM-MÜFREDAT PROGRAMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

ANALYSIS OF THE TURKISH NATIONAL EDUCATION COUNCIL DECISIONS (1939-2014) IN TERMS OF EDUCATION, INSTRUCTION AND CURRICULUM

Davut HOTAMAN*

Öz

Eğitimin en önemli ve geleneksel görevi, kültür zenginliklerini ve toplumsal yaşam biçimlerini genç kuşaklara aktarmaktır. Çağdaş toplumlar, genç kuşakları toplum üyeliğine dönüştürme işini rastlantıya bırakmazlar. Bir toplumun geleceği olan gençler, özenle ve ciddiyetle örgütlenmiş bir eğitim sayesinde toplumsal geleceği oluştururlar. Araştırmanın amacı, 1939-2014 yılları arasında yapılmış olan Millî Eğitim Şuralarında Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programları ile ilgili olarak alınmış olan kararların okul-eğitim kademeleri açısından dağılımını incelemektir. Araştırmanın evrenini, 1939-2014 yılları arasında yapılmış olan Türk Millî Eğitim Şuraları oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılmış olması nedeniyle, ayrıca bir örnekleme gidilmemiştir. Araştırma yöntemi olarak, durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak, yazılı doküman inceleme kullanılmış, elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Ayrıca, doküman inceleme sonucu elde edilen veriler, sayısallaştırılmıştır. Bunun için, "var veya yok" ve "kapsanan alan" yöntemi kullanılmış, yüzde(%) ve frekans (f) dağılımları verilmiştir. Araştırma bulgularına göre, bugüne kadar toplanan 19 şuradan 16'sında eğitim, öğretim ve müfredat programları ile ilgili kararların yer aldığı belirlenmiştir. Eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili kararların alındığı şuralar; 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 12., 14., 15., 16., 17. ve 19. Millî Eğitim Şuralarıdır. 10., 12., 14., 15. ve 19. şuralarda okulöncesiyle; 2., 5., 9., 12., 15. ve 17. şuralarda ilkokulla; 2., 4., 7., 8., 9., 12. ve 17. şuralarda ortaokulla; 2., 3., 7., 8., 9., 10., 12., 15. ve 17. şuralarda lise ve 1., 3., 6., 7., 8., 9., 10., 12., 15., 16. ve 17. Şura kararlarında da mesleki teknik liselerle ilgili olan eğitim, öğretim ve müfredat programları ile ilgili kararlar belirlenmiştir. Sonuç olarak, bütün şuralarda Türk eğitim isteminin geliştirilmesi için kararlar alındığı, ancak bunların uygulamaya koyulması açısından gereklerinin yapılma düzeyinin yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Millî Eğitim Şuraları, Eğitim, Eğitim-Öğretim-Müfredat Programı.

Abstract

The aim of the research is to analyze the distributions of decisions regarding Education, Instruction and Curriculum made in National Education Councils between the years 1939 and 2014 in terms of educational levels. The universe of the research is Turkish National Education Councils convened between the years 1939 and 2014. As the whole population is involved in the research, no matter type of sampling was taken. Among the case study designs, embedded single-case study design is used in the research as a research method. As the data collection technique, written document analysis is used and the data collected through this method is analyzed by descriptive analysis. Besides, the data gathered through document analysis are digitized. For this, "present or absent" and "contained area" method is used and percentage (%) and frequency (f) distributions are given.

According to the findings of the research, it is determined that the decisions regarding education, instruction and curriculum appear in 16 out of 19 councils that are convened. The councils which decisions are made in regarding education, instruction and curriculum are; 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th, 8th, 9th, 10th, 12th, 14th, 15th, 16th, 17th and 19th National Education Councils. It is determined that decisions regarding education, instruction and curriculum are made in pre-school level in the 10th, 12th, 14th, 15th and 19th councils; in primary school level in the 2nd, 5th, 9th, 12th, 15th and 17th councils; in secondary school level in the 2nd, 4th, 7th, 8th, 9th, 12th and 17th councils; in high school level in the 2nd, 3rd, 7th, 8th, 9th, 10th, 12th, 15th and 17th councils, and in vocational technical high school level in the 1st, 3rd, 6th, 7th, 8th, 9th, 10th, 12th, 15th, 16th and 17th councils. As a consequence, it has been evaluated that decisions have been made so as to improve the Turkish education system in all councils, however the level of meeting the case in terms of implementation is insufficient.

Keywords: Turkish National Education Councils, Education, Education-Instruction-Curriculum.

* Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, davut@yildiz.edu.tr

1. GİRİŞ

Çağdaş toplumlar, genç kuşakları toplum üyeliğine dönüştürme işini rastlantıya bırakmazlar. Bir toplumun geleceği olan gençler, özenle ve ciddiyetle örgütlenmiş bir eğitim sayesinde toplumsal geleceği oluştururlar (Hotaman, 2019, 169). Eğitimin en önemli ve geleneksel görevi, kültür zenginliklerini ve toplumsal yaşam biçimlerini genç kuşaklara aktarmaktır (Sözen, 2014, 157; Ültanır, 2003). Ertürk'e (1979, 10,12) göre de eğitim, "kasıtlı kültürleme süreci" olarak görülmekte ve "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişime meydana getirme süreci" olarak da tanımlar. Başka bir anlatımla, eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişim olması beklenir. Varış'a (1994, 18-19) göre eğitim, "sosyal ve kültürel olgular ile bireysel olgulara ilişkin değişkenlerin etkileşimidir." Bu etkileşim sonunda kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tutumları, idealleri ve ahlak ölçüleri değişir. Eğitim, "çevrenin düzenlenmesi suretiyle, bireyde istendik davranış değişikliği oluşturma süreci" olarak da tanımlanabilir. Bu tanıma göre birey, içinde bulunduğu durumuyla yeterli bulunmuyor, istendik davranışlarla donatılmak isteniyor. Bu davranışlar da, öğrenme süreciyle kazanılmakta olup, bu süreç kasıtlıdır. Durkheim, eğitimi; "henüz toplumsal yaşam için hazır olmayanlara, yetişkinler tarafından uygulanmış bir eylem" olarak tanımlamaktadır (Başar, 2003, 10; Küçükahmet, 1999). Eğitim, bireylerin toplumun sosyal, ekonomik ve politik gelişme ve değişimlere uyumunu sağlayan süreçtir. Bu açıdan bakıldığında eğitim, toplumun istikrarını koruma işlevini üstlenir. Bunu da, toplumsal değerleri ve kültürü yeni nesillere aktararak gerçekleştirir. Hızlı değişim dönemlerinde, toplumsal düzenin muhafaza edilmesi ve sürekliliğinin sürdürülmesi güçleşir. Ortaya çıkan değişim ihtiyacını anlama ve yeni nesilleri değişim için hazırlama ve bu değişime uyum sağlamalarını sağlama işi, eğitim kurumları tarafından yerine getirilir. Bu işlevleriyle eğitim kurumları, gelişmeye uygun yeni kültürel muhtevayı üretme yerlerinden biridir (Hotaman, 2019, 170).

Eğitim sisteminin "öğrenci, öğretmen ve eğitim programı" olarak üç ana girdisi mevcuttur. Bu araştırmada, eğitim sisteminin ana girdilerinden biri olan eğitim programları ele alındığından eğitim, öğretim, müfredat programlarının tanımı, işlevi ve önemi üzerinde durmakta yarar vardır. Eğitim programı kavramının kullanılması, MÖ I. Yüzyıla kadar uzanmaktadır. Julius Ceaser ve askerlerinin Roma oval şeklindeki yarış pistine curriculum (track=koşu yolu) denmekteydi. Koşu yolu anlamında kullanılan curriculum, zamanla eğitim programı anlamında kullanılmaya başlanmıştır (Demirel, 2019, 1). Günümüzde curriculum, "izlençe, eğitim programı, öğretim programı, müfredat programı" gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Aralarında fark olsa da, eğitim programı ve öğretim programı kavramları birlikte, çoğu kez de biri diğerinin yerine kullanılmaktadır (Demirel, 2017, 6). Ertürk (1979, 13), eğitim programını "yetişek" kavramıyla ifade etmekte ve "belli öğrencileri belli bir zaman dilimi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumları" şeklinde tanımlamaktadır. Bu alanın önde gelen bir diğer ismi olan Varış (1994, 18) ise, "eğitim programı" kavramını kullanmayı tercih ederek, onu "bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, Milli Eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetler" şeklinde tanımlamaktadır. Varış (1994, 18), öğretim programını ise, eğitim programı içinde yer alan ve "öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinlikleri içeren" bir program olarak görmektedir. Demirel (2019, 4) ise, curriculum kavramını "eğitim programı" olarak adlandırmakta ve onu "öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği" olarak tanımlamakta, öğretim programını ise, "okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinliklerin yer aldığı bir plan" olarak görmektedir (Demirel, 2019, 6). Müfredat programı ifadesinin kullanımı ise eski olup, kastedilen eğitim programıdır. Örneğin, ilk Milli Eğitim Şurasında gündem maddelerinden biri "Bütün müfredat programlarının incelenmesi" şeklindeydi. Yani, "eğitim programı" yerine "müfredat programı" deyimini, bazı dönemlerde kullanılmıştır.

Eğitim programları, ulusal ve uluslararası bağlamda ülkenin kalkınması yolunda belirlenen amaçların gerçekleşmesini sağlayacak insan özelliklerinin belirleyicisidir. Programların öngörülen nitelikteki insan gücünü yetiştirebilmesi teknolojik, bilimsel ve sosyal değişimlerin toplumun ve bireylerin gereksinimleri ile özellikleri göz önünde bulundurularak, programlara yansıtılması ile sağlanabilir. Eğitim programlarının işlevlerini tam olarak yerine getirebilmesi, programların sistemli, koordineli ve bilimsel bir anlayışla geliştirilebilmelerine, aynı programların uygun yöntem ve uzmanlarca değerlendirilmesine ve son olarak, elde edilen değerlendirme sonuçlarının programın güncellenmesinde işe koşulmasına bağlıdır. Yani, program geliştirmede süreklilik, program değerlendirme ile sağlanabilir (Kürüm-Yapıcıoğlu ve diğ., 2016, 92).

Eğitim bir kurum olup, değişen insan, toplum ve dünya gerçekleri doğrultusunda kendini sürekli yenileyen dinamik bir olgudur. Öyle ki, bugün geçerli olan bir eğitsel yaklaşım, yarın değişmektedir (Eskicumalı, 2003, 53). Her eğitim paradigması farklı düşünce ve değerlere vurgu yaptığından, çağın değişen koşullarını dikkate alan değişikliklere de gitmek gerektiği açıktır. Dolayısıyla, eğitim sistemi de insana

ilişkin paradigmasını değiştirmek, gereksinim duyulan insan özelliklerini gerçekleştirecek paradigmalara yönelmelidir. Günümüzde “eleştirel, yaratıcı, problem çözücü, atılgan, girişimci, üretken ve rekabet gücü yüksek” insanı özellikleri ve becerileri öne çıktığı görülmektedir. Geleneksel eğitim anlayışlarının, bu insan niteliklerini geliştirme vasfı sınırlıdır. Oysa dünyadaki değişimi üreten ve ona yön veren insan nitelikleri, eğitimin çağdaş iş görüşünü de belirleyecektir. Dolayısıyla, gelecekte egemen olmak isteyen toplumlar, mutlaka eğitime yatırım yapmak zorundadır. Gelecek, üretken bireyler yetiştiren toplumların kontrolü altında olacaktır. Bu manada, Türk Eğitim Sistemine önerileriyle yön verme gücüne sahip *Milli Eğitim Şuraları* daha da önem kazanmaktadır. Artık Milli Eğitim Şuraları, dünyadaki değişen eğitime ilişkin yaklaşımları takip ederek, ülke olarak gereksinim duyulan insanın yetiştirilmesi için her tür siyasi beklenti ve kaygıdan uzak eğitsel kararlarla, Türk eğitim sistemine yön vermek zorundadır.

Milli Eğitim Şuraları, Türk eğitim sistemine en geniş anlamda yön vermek amacıyla görüş ve önerilerin sunulup tartışıldığı, oluşumu, çalışma esas ve usullerinin yönetmeliklerle düzenlendiği, Milli Eğitim Bakanlığının en yüksek “danışma” organı niteliğindedir (625 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, Madde 29). Şuralarda, Milli Eğitim sistemini niteliğini geliştirmek için, eğitim ve öğretimle ilgili konular hakkında tavsiye niteliğinde kararlar alınır (Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği, Madde 5). Milli Eğitim Şuraları, eğitimle ilgili paylaşımların yanı sıra, kamu kurum ve kuruluşlarının, mahalli yönetim temsilcilerinin, sivil toplum örgütlerinin, sendikaların ve hatta gerektiğinde yabancı uzmanların da katılımcı olarak gündem konularına veya eğitimin genel sorunlarına ilişkin çözümler üretilen geniş tabanlı eğitsel ve bilimsel bir kurumdur (Şeker, 1993, 58; Yüksel-Şahin, 2012, 208; Kürüm-Yapıcıoğlu ve diğ., 2016, 92; Eroğlu ve diğ., 2016, 82). Ancak, bu şuralarda alınan birçok önemli karar ya gecikmeli olarak ya da hiç uygulanmadığı da bir gerçektir (Ayaz, 2015, 46). Bunun yanında şuralarda eğitim politikalarına ilişkin mevcut zorluklara, aksaklıklara ilişkin kanıt temelli ve katılımcı yaklaşımın yeterince işlemediği de bilinmektedir (ERG, 2014). Milli Eğitim Bakanlığının düzenleme hizmetini yürüten “Heyet-i İlmîyelerin görevini yapmak üzere, 22.06. 1933 tarih ve 2287 sayılı kanunla kurulan Milli Eğitim Şuralarının ilki, 1939 yılında toplanmıştır. 1939 yılından günümüze kadar on dokuz (19) kez toplanan şuralarda, eğitim sistemimiz değişik boyutlarıyla ele alınmıştır. Yaşanan sorunlar irdelenmiş, sorunların çözümüne yönelik öneriler dile getirilmiş, çeşitli kararlar alınmış, alınan kararlar ve benimsenen ilkeler, daha sonraki eğitim çalışmalarının birer yönlendiricisi olmuştur. Türkiye’de Milli Eğitim Şuralarının toplanması, köklü bir gelenek olmasına rağmen, geçmişten bugüne belirli aksaklıklarla ancak gerçekleşebilmektedir. 1933 tarihli yönetmeliğe göre, şuranın her üç yılda bir toplanması, 1995’te çıkarılan yönetmeliğe göre ise dört yılda bir toplanması gerekirken; bu takvime her zaman sadık kalınmamıştır (ERG, 2014).

Bu araştırma, 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında *eğitim, öğretim ve müfredat programları ile ilgili alınan kararları okul kademeleri bağlamında* incelenmiştir. Bu araştırma, Milli Eğitim şuralarında eğitim programlarının ne kadar yer bulduğunu, alınan kararların neler olduğunu ortaya konulması ve konuya verilen öneme ilişkin bakış açılarını okuyucu ve araştırmacılara sunması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 1939-2014 yılları arasında toplanan MEB Eğitim Şura’larında *Eğitim-Öğretim-müfredat Programları(EÖP)* ile ilgili olarak alınan kararları *okul kademe ve türlerine göre* belirlemek ve değerlendirmektir. Bu amaçla, 1939-2014 yılları arasında gerçekleşen Milli Eğitim Şuraları, aşağıda yer alan sorular doğrultusunda incelenmiştir;

1. 1939-2014 yılları arasında gerçekleşen MEB Eğitim Şuralarında, “Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarının” gündeme geldiği şuralar hangileridir?
2. 1939-2014 yılları arasında gerçekleşen Milli Eğitim Şuralarında, “Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar, Eğitim/Okul Kademelerine Göre Nasıl Bir Dağılım Göstermektedir?”
3. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, “Okulöncesine Ait Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla ilgili alınan kararlar” nelerdir?
4. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, “İlkokula Ait Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla ilgili alınan kararlar” nelerdir?
5. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında “Ortaokula Ait Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla ilgili alınan kararlar” nelerdir?
6. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında “Liseye Ait Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla ilgili alınan kararlar” nelerdir?
7. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında “Meslek ve Teknik Liselere Ait Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarla ilgili alınan kararlar” nelerdir?

1.2 İşlem

Araştırmanın kuramsal çerçevesini belirlemek amacıyla alanyazın taranmış, Milli Eğitim Şuralarının hukuksal temelleri belirlenmiş, daha önce şuraları konu alan çalışmalar arşivlenmiştir. Araştırma konusuyla ilgili tüm şuraları içine alan bir araştırma olmadığı görülünce de, bu konunun çalışılmasına karar verilmiştir. Nitel bir araştırma deseni gerektiğinden, sahip olunan bilgilerimiz güncellenerek, eksiksiz bir bilimsel çalışma için hazırlanmıştır. Akabinde, tüm şura kararları Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurul Başkanlığının ilgili sayfasından indirilerek arşive eklenmiştir. Araştırma soruları geliştirilmiş, çalışmanın sınırları belirlenmiştir. Öncelikle her bir şura kararları tek tek alınarak dijital olarak "eğitim, öğretim, müfredat, program, okulöncesi, ilköğretim birinci kademe, ortaokul ve ilköğretim ikinci kademe, lise ve son olarak da mesleki teknik(kız ve erkek birlikte) taranarak, ilgili notlar, frekanslar ve yüzdeler taslak oluşturulmuştur. İlgili veriler bilgisayara aktararak kayıt altına alınmıştır. Akabinde, tüm şura kararlarının çıktıları alınarak, manuel tek tek yeniden okunarak, dijital tarama sonucunda elde edilen verilerle eşleştirilmesi yapılmak suretiyle, nitel araştırmaların geçerlilikleri ve güvenilirlikleri kontrol edilmiştir. Bazı şuralarda kararlar maddeler halinde yazılmadığı görülmüş, dolayısıyla verilerin sayısallaştırılması güçleşmiştir. Tüm işlemlerden sonra, alanla ilgili çalışma yapan araştırmacıların bulgularıyla karşılaştırmaları yapılmış ve son olarak araştırma makaleye dönüştürülmüştür.

2. YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden *durum çalışması deseni* kullanılmıştır. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığına ilişkin sistematik/düzenli veri toplamak için çoklu veri toplama teknikleri kullanılarak, araştırma konusunun/sistemin derinlemesine ele alınmasını/incelenmesini içeren metodolojik bir araştırma desendir (Chmılar, 2010, 582-583; Karasar, 2007). Bazılarına göre de, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir (Merriam 2013). Creswell (2007)'e göre ise, araştırmacının belli bir zaman süreciyle sınırlandırılmış bir ya da birkaç durumu, alanla ilgili çoklu kaynakları veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitsel kayıtlar, yazılı dokümanlar, raporlar, vb.) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Durum çalışmaları için, durumun tanımlanması önemlidir. Durum, belirli bir zaman diliminde ya da zaman içerisinde tek bir noktada gözlemlenen olgu ya da olgular olarak tanımlamak mümkündür (Gerring, 2007, 38; Çepni, 2010; Karasar, 2007; Subaşı ve Okumuş, 2017). Dolayısıyla durum çalışması da, bir varlığın zamana ve mekâna bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırmadır (Yin, 2003, 1; Camılar, 2010; Subaşı ve Okumuş, 2017). Araştırmada, durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni (single-case embedded design) kullanılmıştır. Bu desen türü, durum çalışması desenlerinden olup, tek bir durum için birden fazla alt tabaka ya da birimin bulunduğu iç içe geçmiş tek durum çalışmasıdır (Yin, 2003, 5; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Veri toplama yöntemi olarak *yazılı doküman incelemesi* kullanılmıştır. Yazılı doküman analizi, nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşmenin olası olmadığı durumlarda, araştırılan konuya ilişkin yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dâhil edilir. Doküman incelemesi tek başına bir araştırma yöntemi olabileceği gibi, diğer nitel araştırma desenlerinin kullanıldığı durumlarda da ek veri toplama yöntemi olarak da kullanılabilirler (Balcı, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2006).

2.1 Evren-örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 1939-2014 yılları arasında yapılmış olan MEB Eğitim Şuraları oluşturmaktadır. Araştırmada, evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

2.2 Verilerin Toplanması

Araştırmada, 1939-2014 yılları arasında yapılmış olan "MEB Şura Karar Belgeleri" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak *yazılı doküman incelemesi* kullanılmıştır. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında geniş bir zaman dilimine dayalı analizi olanaklı kılar (Balcı, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada kullanılan yazılı dokümanlar, 1939-2014 yılları arasında yapılmış olan Milli Eğitim Şuraları rapor içerikleridir.

2.3 Verilerin Analizi

Yazılı doküman incelemesi sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bu yazılı dokümanlardaki "Eğitim Programları (EP)" ile ilgili olarak alınan kararlar, araştırmanın veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Betimsel analiz sürecinde, öncelikle araştırma soruları (alt problemler) kapsamında bir çerçeve oluşturulmuş, veriler bu çerçeveye göre işlenerek tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Elde edilen nitel veriler, "var veya yok", "% dağılım" ve "kapsanan alan" yaklaşımlarıyla da

sayısallaştırılmıştır. Var veya yok, ilgili kategori ilgili dokümanda varsa "1", yoksa "0" sayısal değerlerle belirlenmiştir. Bu işlem, arandığı ilgili kategorik kavramın/konunun, incelenen dokümanlarda kaç kez tekrarlandığının sayısal tespitine imkân verecektir. Var veya yok işlemiyle elde edilen sonuçlar, yüzde (%)'ler şekline de dönüştürülerek, elde edilen sonuçların farklı bir nicel değere dönüştürülmesine de olanak sağlanmış olacaktır. "Kapsanan Alan" yaklaşımı ise, yukarıda uygulanan sayısallaştırma işlemlerini değişik bir şekilde belirlenmesine imkân sağlar. Burada bir kategorinin bir dokümanda var olup olmadığını saptama yerine, bir kategorinin karar metninde ilgili dokümanda kapsadığı alan da bir nicel ölçüt olarak kullanıma olanak sağlar.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın ana problemine ve alt problemine ilişkin 1939-2014 yılları arasında yapılan toplam on dokuz (19) şurada araştırma konusu olan ana ve alt problemlerle ilgili elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir. MEB Şura Kararları(ŞK), hem teker teker okunarak, hem de dijital olarak taratılmak suretiyle incelenerek, problem cümlesinde vurgulanan kavramlar "var"(1) veya "yok"(0) tekniği gereği (Yıldırım ve Şimşek, 2006) belirlenip tablo 1'de sunulmuştur.

1. 1939-2014 yılları arasında gerçekleşen Milli Eğitim Şuralarında, "Eğitim Programlarının" gündeme geldiği şuralar hangileridir?

Tablo 1. Eğitim Programlarının Gündeme Getirildiği Şuralar

Şura																			Top.	
No	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	19
f	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	15

Tablo 1 incelendiğinde, 11., 13. 17. ve 18. Milli Eğitim Şuraları hariç, bugüne kadar toplanan 19 şuradan 15'sinde eğitim, öğretim ve müfredat programları ile ilgili kararların yer aldığı belirlenmiştir. Eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili kararların alındığı şuralar; 1939'da yapılan 1., 1943'te yapılan 2., 1946'da yapılan 3., 1949'da yapılan 4., 1953'te yapılan 5., 1957'de yapılan 6., 1962'de yapılan 7., 1970'de yapılan 8., 1974'te yapılan 9., 1981'de yapılan 10., 1988'de yapılan 12., 1993'de yapılan 14., 1996'de yapılan 15., 1999'da yapılan 16. ve 2014'te yapılan 19. Milli Eğitim Şuralarıdır.

2. 1939-2014 yılları arasında gerçekleşen Milli Eğitim Şuralarında, "Eğitim Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar, Eğitim-Okul Kademelerine Göre Nasıl Bir Dağılım Göstermektedir"?

Tablo 2: "Eğitim Programlarıyla İlgili Şura Kararlarının Okul/ eğitim Kategorilerine Göre Dağılımı.

Tema	Taranan Kavramlar	Alt Kategoriler	f	%	Şuralar
Eğitim	Eğitim/Öğretim/	-Okulöncesi	6	31.5	5,10,12,14,15,19.
Öğretim	Müfredat Programı.	-İlkokul	8	42.1	2,4,5,7,9,12,15,19.
Müfredat	Okulöncesi.	-Ortaokul	8	42.1	2,3,4,7,8,9,12,15,19
Programı	İlkokul/İlköğretim Birinci Kademe.	-Lise	10	52.6	3,4,7,8,9,10,12,15,19.
	Ortaokul/İlköğretim İkinci Kademe	-Mesleki ve Teknik Liseler	10	52.6	1,3,6,7,8,9,10,12,15,16.
	Lise, Mesleki ve Teknik Lise.				
Toplam	9	5	42		

Tablo 2 incelendiğinde, Milli Eğitim Şuralarında eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili olarak alınan kararların eğitim/okul kademelerine göre dağılımı görülmektedir. Bu tablodaki bulgulara göre, eğitim/okul kademelerinden okulöncesine ait eğitim, öğretim ve müfredat programıyla ilgili kararların alındığı şuralar 1953'de yapılan 5., 1981'de 10., 1988'de 12., 1993'de 14., 1996'da 15 ve 2014'de yapılan 19. şuralar olduğu; ilköğretim/ilköğretimin ilk kademesi ile ilgili eğitim, öğretim ve müfredat programlarına ilişkin kararların alındığı şuralar 1943'de 2., 1949'da yapılan 4., 1953'de 5., 1962'de yapılan 7., 1974'de 9., 1988'de 12., 1996'da 15. ve 2014'de yapılan 19. şuralar olduğu; ortaokul/ilköğretimin ikinci kademesi (bazı kararlarda ortaöğretimin ilk kademesi) ile ilgili kararların alındığı şuralar 1943'de yapılan 2., 1946'da yapılan 3., 1949'da

yapılan 4., 1962’de yapılan 7., 1970’de yapılan 8., 1974’de yapılan 9., 1988’de 12., 1996’da 15. ve 2014’de 19. şuralar olduğu; lise/ortaöğretimin ikinci kademesi ile ilgili kararların alındığı şuralar 1946’da yapılan 3., 1949’da yapılan 4., 1962’de yapılan 7., 1970’de yapılan 8., 1974’te yapılan 9., 1981’de 10., 1988’de 12., 1996’da 15. ve 2014’te yapılan 19. şuralar olduğu; mesleki ve teknik okullar (kız-erkek) ile ilgili kararların alındığı şuralar ise 1939’da yapılan 1., 1946’da yapılan 3., 1957’de yapılan 6., 1962’de yapılan 7., 1970’de yapılan 8., 1974’te yapılan 9., 1981’de 10., 1988’de 12., 1996’da 15. ve 1999’de yapılan 16. şuralar olduğu görülmektedir.

3. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, “Okulöncesi Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla ilgili alınan kararlar” nelerdir?

Tablo 3: 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, “Okulöncesi Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar.

Şura No	Kararlar	F	%
5.Şura (1953)	Gündem:(M1) Okul öncesi öğretim ve eğitimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi. Karar: Gündemde olmasına rağmen, alınmış bir karar tespit edilememiştir.	-	-
10.Şura (1981)	Gündem: (M2)Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitim Programları. Karar 6: Okulöncesi eğitim programlarının geliştirilmesi.	1	2.5
12.Şura (1988)	Gündem: (M7)Öğretim Programları (Müfredat Programları). Konu IV: Eğitimde Yeni Teknolojiler Karar 12: Eğitimde yeni tekniklerin; bina, donatım ve öğretmen darboğazını açacak şekilde, çok ortamlı yeni eğitim sistemleri geliştirmeye ve böylece yaşanan her mekândan eğitim ortamı olarak yararlanmaya fırsat sağlayacak şekilde kullanılması ve böylece örgün mekân kuramının mali baskısının azaltılması; Bu konuda yeterli birikime sahip yükseköğretim kuruluşları arasında iş birliği sağlayarak yeni eksteren programların geliştirilmesi (okul öncesi, temel eğitim, özel eğitim, orta öğretim gibi) sağlanmalıdır. Karar 23: Aileden gelen yetersizlikleri gideren, çalışan ailelerin çocuklarına bakım ve eğitim imkânı veren ve çocuklarımızın ilkokula daha uyumlu bir geçiş yapmalarını sağlayan okul öncesi eğitim programlarının Türkiye'nin şartlarına, sosyal ve kültürel yapısına, değer sistemlerine uygun olarak geliştirilmesi. Karar 25: 66-72 ay grubu için "oyunla eğitim" in daha da geliştirilmesi; mevcut program uygulamadan kaldırılarak ayrı bir programının hazırlanması.	3	1.25
14.Şura (1993)	Gündem: (M2) Okul Öncesi Eğitimi Karar 14: Okul Öncesi Eğitimi'nin geliştirilerek yaygınlaştırılması, Kalkınma Planlarındaki hedeflere ulaşılması sağlanacaktır. Karar 31: "Okul Öncesi Eğitim Merkezleri" kurulmak suretiyle bunların bünyesinde öğretmenlere program, materyal, danışma ve rehberlik hizmeti verecek "Öğretmen Kaynak Birimleri" oluşturulacaktır. Karar 33: Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin iş birliği ile Okul Öncesi Eğitimi'ne öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının programlarında bütünlük sağlayıcı "program geliştirme çalışmaları" yapılacak ve bu kurumların bünyesinde uygulama anaokulları açılacak; Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarındaki çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği programı ile anaokulu öğretmenliği programının birbirinden ayrılması sağlanacaktır. Bu kurumlara Uygulama Anaokulları da eklenecektir. Karar 34: Sınıf öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakültelerinin programlarına Okul Öncesi Eğitimi okul öncesi öğretmeni yetiştiren fakültelerin programlarına da sınıf öğretmenliği ile ilgili derslerin konulması sağlanacaktır.	4	10.5
15.Şura	Gündem: (M4)Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşıllanması Karar 41: Okul öncesinden itibaren ailenin eğitimi, önemli bir boyut olarak ele alınmalıdır. "Aile Katılım Programları" ve "Ana Baba Okulları" yaygınlaştırılmalıdır.	1	.34
19.Şura (2014)	Gündem: Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri. Karar 1: Okul öncesi programlarının oyun temelli olması, değerler eğitimine yer verilmesi, okul öncesi öğretim programlarının çocukların özgüven becerilerini ve birey olma bilincini geliştirmeye dönük olması, öğretim programlarında yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik kazanımlara yer verilmelidir.	1	1.3

Tablo 3'e bakıldığında; ilk kez 5. şurada *okulöncesi eğitim, öğretim ve müfredat programları* gündeme gelmekle birlikte, herhangi bir karar alınmamıştır. Aynı tablo incelenmeye devam edildiğinde, *okulöncesi eğitim, öğretim ve müfredat programları* 10.şurada toplam kararların %2.5 (f=1)'i, 12.şurada %1.25 (f=3)'i, 14.şurada %10.5 (f=4)'i, 15.şurada %=0.34 (F1)'ü ve 19.şurada ise %1.3 (1)'ünü oluşturduğu görülmektedir.

4. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, “İlkokula Ait Eğitim, Öğretim ya da Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar” nelerdir?

Tablo 4: 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, İlkokul Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar.

Şura No	Kararlar	F	%
2.Şura (1943)	Gündem: (M3a) İlk ve ortaokul tarih kitaplarının hazırlanmasında, bilim ve pedagoji yönünden dikkate alınacak noktaların belirlenmesi. Karar 2: İlk ve orta dereceli okullarda tarih dersleri programları ile ders kitaplarının çocuğun seviyesine uygun değildir.	1	20
4.Şura (1949)	Gündem (M1): 1948-49 ders yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilkökuller programının incelenmesi. Karar 4c: İlkokul ikinci devrede ayrı ayrı okutulan Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi derslerinin bir ders hâlinde ve çocuk psikolojisine göre düzenlenmesi	1	25
5.Şura (1953)	Gündem: (M5) İlkokul programının yeniden gözden geçirilmesi. Karar 1: İlkokul programının amaç ve ilkeleri ile içeriği arasında ahenk sağlanması. Karar 4: Programların yaygınlaştırılmadan önce denenerak geliştirilmesi karara bağlanmıştır.	2	50
7.Şura (1962)	Gündem (M1A): İlköğretim. Karar 1: Bundan böyle, her derece ve tipteki okullarımızın amaçlarının tespitinde ve müfredat programları ve yönetmeliklerinin hazırlanmasında, Milli Eğitimin Temel İlkeleri daima esas olacaktır.	1	2.5
9.Şura (1974)	Gündem (M1): Milli Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar. Karar 1 (İKİNCİ KISIM): İlkokul ve ortaokul programları kaynaştırılmış bir bütün hâlinde yeniden düzenlenecektir. Bu amaçla; Karar 85; İlkokul Türkçe programı ile ortaokul Türkçe ve dilbilgisi programı temel eğitimin amaçlarına uygun olarak bütünleştirilecek. Karar 86; İlkokul ve ortaokul matematik programları gözden geçirilerek modern kavramların programında yer alması yolundaki çalışmalar sürdürülecek. Karar 87; İlkokulların IV. ve V. sınıf Sosyal Bilgiler programı ile ortaokul Sosyal Bilgiler programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak kaynaştırılmış bir bütün oluşturulacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Karar 88; İlkokul IV ve V. Fen Ve Tabiat Bilgileri programı ile ortaokul Fen Bilgisi programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak "fen bilgisi" adı altında kaynaştırılmış bir bütün oluşturulacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Karar 91: Aynı şurada, Yatılı Bölge Okullarında denenen sekiz (8) yıllık temel eğitim programının denemesine devam edilme kararı alınmıştır.	5	1.2
12.Şura (1988)	Gündem (M1): Türk Eğitim Sistemi: (a)İlköğretim (Temel Eğitim), (M7):Öğretim Programları (Müfredat Programları). İlköğretim Başlığı Altında Karar 4: Sekiz yıllık mecburi öğretime geçişin, bir program ve sistem bütünlüğü içinde uygulanması; VI. plan dönemi sonuna kadar tedricen yaygınlaştırılması. Karar 6: Öğretim programlarının düzenlenmesinde; vazgeçilmez zorunluluk olarak görülen millîlik özelliğinin yanında, sevgi esasına dayanan demokratik davranış geliştirme, hür düşünce ve hoşgörü unsurlarına da yer ve önem verilmesi. Karar 11: Sekiz yıllık ilköğretimin ortak ve aynı bir öğretim programına kavuşturulması; mevcut ilkökuller, ortaokul farklılığının ortadan kaldırılması. Karar 13: Okullarda, yöreye ve talebe göre seçmeli programların bulundurulması. Karar 16: Öğretim programları hazırlığı ve eğitim teknolojisi seçiminde kullanılmak üzere, her kademe ve yöre için "öğrenme güçlükleri araştırmalarının yapılması. Karar 26: Sekiz yıllık mecburi öğretimin son yıllarında, bütün öğrencilerin haftada ortalama belli gün sayısı kadar ortak ders göreceği, ayrıca altı çeşit de seçmeli programın (ihtiyaca göre artırılabilir) kullanılacağı program uygulamalarına imkân verilmesi; seçmeli programların; genel kültür, yaygın	8	3.9

	eğitimle çıraklık, kırsal alan için yaygın eğitimle çiftçilik, örgün eğitimle zanaat dalları, din öğretimi ile ilgili dersler, ağırlıklı yabancı dil derslerinin olması. Karar 27: İlköğretimde öğrencilere, çevrelerini koruma, geliştirme, insan ve çevre sağlığı şuuru yeterince verilmek üzere; önemli çevre meselelerinin programlar içinde uygulamaya dönük ve köklü davranış kazandıracak şekilde işlenmesi. Karar 28: Bütün ortaöğretim kurumlarında, toplumun ekonomik ve sosyal ihtiyaçları ile iş hayatının gerekleri doğrultusunda program geliştirme faaliyetleri, Bakanlık bünyesinde kurulacak "Program Geliştirme ve Araştırma Merkezi" tarafından sürekli olarak yapılması ve öğrencilerin ilgi, istidat ve başarılarına göre çeşitli programlar arasındaki geçişlerine esneklik kazandırılması.		
15.Şura (1996)	Gündem (M1): İlköğretim ve Yönlendirme. Karar 14: İlköğretimde derslikler standart hâle getirilmeli, okullardaki araç ve gereçler <i>öğretim programlarındaki</i> ünitelerin içeriğine uygun hâle getirilmelidir. Karar 15: 8 yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmeden önce ilköğretimin amaçları ve ders programları bütünlük ilkesine uygun olarak yeniden düzenlenmelidir. Karar 16: Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan hedefleri ilköğretim programlarında dengeli olarak yer almalıdır. Karar 17: Eğitim programlarının bilgi yükleme karakterli yapısı, yerini bilgiye ulaşma ve araştırma tekniklerinin kazanılmasına bırakmalıdır. Karar 28: İlköğretim okullarının programlarında, meslekleri tanıtıcı bilgilere yer verilmelidir. Teknoloji ve tasarım konuları da bunların arasında yer almalıdır.	5	1.74
19.Şura (2014)	Gündem (M1): Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri Karar 1: İlkokul 1, 2. ve 3. sınıflara da din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin konulması, ilkokul 1, 2. ve 3. sınıflar için hazırlanacak olan din kültürü ve ahlak bilgisi ders <i>öğretim programlarında</i> çoğulcu anlayışa yer verilmesi önerisi de oylanarak, ilkokul 1, 2. ve 3. sınıflara da din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin konulması, ilkokul 1, 2. ve 3. sınıflar için hazırlanacak din kültürü ve ahlak bilgisi dersi <i>öğretim programlarında</i> da çoğulcu anlayışa yer verilmesi benimsenmiştir. Karar 2: Fen bilimleri" dersinin adının "fen bilgisi" olarak değiştirilmesi ve fen bilgisi dersi ile sosyal bilgiler derslerinin ilkokul 4. sınıftan itibaren <i>programa</i> eşit şekilde dağıtılması kararlaştırılmıştır.	2	2.7

Tablo 4 incelendiğinde; *ilkokulla/ilköğretim birinci kademe ile ilgili eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili kararların 2.şurada %20 (f=1), 4.şurada %25 (f=1), 5.şurada %50 (2), 7.şurada %2.5 (f=1), 9.şurada %2.5 (f=5), 12.şurada %3.9 (f=8), 15.şurada %1.74 (f=5) ve 19.şurada ise %2.7 (f=2) oranında kararlara yansıdığı görülmektedir.*

5. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, "Ortaokula Ait Eğitim, Öğretim ya da Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar" nelerdir?

Tablo 5: 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, Ortaokul Ait Eğitim, Öğretim ya da Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar.

Şura No	Kararlar	F	%
2.Şura (1943)	Gündem (M3a): İlk ve ortaokul tarih kitaplarının hazırlanmasında, bilim ve pedagoji yönünden dikkate alınacak noktaların belirlenmesi. Karar 2: Orta dereceli(Ortaokul) okullarda Tarih dersi programları çocuklarının seviyesine uygun olmadığı.	1	20
3.Şura (1946)	Gündem (M1): Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği. Gündem (M2): Erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri program ve yönetmeliği Karar 1: Ticaret Ortaokulları ve Liseleri Program ve Yönetmeliği.	1	1.25
4.Şura (1949)	Gündem (M2): Yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi. Karar 2: Yeni ortaokul program projesinin incelenmelidir.	1	25
7.Şura (1962)	Gündem (M.2B): Ortaöğretim(Ortaokul). Karar 3: Ortaokul konusunda yapılacak müteakip çalışmaların esasını, ortaokul müfredat programları ile çeşitli yönetmeliklerin gözden geçirilmesi veya yeniden hazırlanması teşkil edecektir. Bu çalışmalar, aralıksız bir mesai ile 1962-1963 döneminde ikmal edilerek yeni ortaokul programı, memleketin coğrafi, ekonomik ve sosyal özellikler taşıyan çeşitli bölgelerinden seçilecek bazı okullarda, 1963-1964 öğretim yılı başında vazedilecektir. Karar 6: Ortaokul kademesinde olan kız enstitüleri için yeni eğitim programları hazırlanacak.	2	5.12
8.Şura (1970)	Gündem (M1): Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu. Karar 7ç: Birinci devre ortaöğretim programı, bütün ikinci devre programlarının ortak	3	6.12

	<p>gövdesidir ve bu programın uygulandığı okul tek tip ortaokuldur. Karar 8c: Öğrencilere ikinci devre ortaöğretim programlarını takip için gerekli olan bilgi becerileri kazandırılmalıdır. Karar 11: Aynı ortaokul programı, ikinci devre genel, mesleki ve teknik okulların varsa birinci devrelerinde de uygulanır.</p>		
9.Şura (1974)	<p>Gündem (M1): Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar. Karar 7: Okul müdürü, her ders yılı başında, okul programında yer alacak seçmeli derslerin günlerini, saatlerini ve yerlerini haftalık ders programında gösterir. Karar 11: Bir okulun bazı öğrenci grupları için seçmeli dersleri öğretmen, atölye ve öğrenci durumu elverişli olan diğer okullar içinde normal veya teksifi programlar hâlinde düzenlenir. Karar 12: İl danışma kurulu, okul müdürü, öğretmenler ve çevredeki resmî ve özel kuruluşlar, aşağıdaki listede bulunmayan çevrenin sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte gördükleri seçmeli derslerin de okul programlarına alınmasını önerebilirler. Karar 85: Önerilecek bu derslerin programları ve haftalık saatleri, öğretmenler kurulunun kararı ve valiliğin görüşü üzerine Bakanlıkça belirlenir. Karar 86: Aynı şurada, "İlkokul ve Ortaokul programlarında yer alan bazı derslerin ders programları, kaynaştırılmış bir bütünlük içinde yeniden düzenlenmesi kabul edilmiştir. Karar 90: Ortaokullar için geliştirilen yeni yabancı dil programları, yeniden geliştirilecektir. Karar 91: Ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, IX. Millî Eğitim Şurası kararlarına uygun olarak, VI. sınıftan itibaren bütün okullarda uygulamaya konacaktır. Karar 125: Bu şurada, yeni fen programlarını denenerek geliştirileceği okullarda öğrenci deneylerine olanak sağlayan laboratuvarlar kurulmasına karar verilmiştir.</p>	8	6.4
12.Şura (1988)	<p>Gündem (M1a): Türk Eğitim Sistemi (İlköğretim/Temel Eğitim). Karar 5: Mevcut ortaokulların, ilköğretimle bütünleştirilmesi. Karar 11: Sekiz yıllık ilköğretimin ortak ve aynı bir öğretim programına kavuşturulması; mevcut ilkokul, ortaokul farklılığının ortadan kaldırılması. Karar 13: Okullarda, yöreye ve talebe göre seçmeli programların bulundurulması. Karar 16: Öğretim programları hazırlığı ve eğitim teknolojisi seçiminde kullanılmak üzere, her kademe ve yöre için "öğrenme güçlükleri araştırmalarının yapılması. Gündem (M7): Öğretim Programları (Müfredat Programları). Öğretim Programları Bölümü Karar 3: Bu şurada; Ortaöğretimin, bütün öğrencileri ilgi ve istidatları doğrultusunda, günün ihtiyaçları çerçevesinde geliştirilen çeşitli programlarla hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlanması. Karar 6: Öğretim programlarının düzenlenmesinde; vazgeçilmez zorunluluk olarak görülen millîlik özelliğinin yanında, sevgi esasına dayanan demokratik davranış geliştirme, hür düşünce ve hoşgörü unsurlarına da yer ve önem verilmesi. Karar 7: Her kademedeki öğretim programlarında bütünlüğe dikkat edilmesi; ders programlarının birbiriyle çelişmesinin önlenmesi; o öğretim kademesinden beklenen fayda ve sonucun gözetilmesi; öğrencinin sadece bilgi sahibi olması yerine, bilgilerini kullanan ve davranış hâline getiren kişiler olarak yetiştirilmesi. Karar 8: Öğretim ve ders Programlarının hazırlanmasında; öğretim kademelerinin özelliği, çocuğun yaş grubu ve derse ayrılan sürenin hesaba katılması; çocuğun ilgi, yetenek ve kapasitesinin göz önünde bulundurulması. Karar 9: İlköğretim programlarının bir bütün olarak ele alınması. Karar 26: Sekiz yıllık mecburi öğretimin son yıllarında, bütün öğrencilerin altı çeşit ders programı (ihtiyaca göre artırılabilir) kullanılacağı program uygulamalarına imkân verilecektir. Karar 27: İlköğretimde öğrencilere, çevrelerini koruma, geliştirme, insan ve çevre sağlığı şuuru yeterince verilmek üzere; önemli çevre meselelerinin programlar içinde uygulamaya dönük şekilde işlenecektir.</p>	11	5.36
15.Şura (1996)	<p>Gündem (M1): İlköğretim ve Yönlendirme. Karar 14: İlköğretimde derslikler standart hâle getirilmeli, okullardaki araç ve gereçler öğretim programlarındaki ünitelerin içeriğine uygun hâle getirilmelidir.</p>	1	0.34
19.Şura (2014)	<p>Gündem (M1): Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri. Ortaokul Başlığı Altında Tespit Edilen Kararlar Karar 1: Ortaokul kademesinde de ortaokullarda tekli öğretime geçilmesi, bütün ortaokullarda haftalık ders saatinin en fazla 30 (zorunlu ders saati sayısı 25, seçmeli ders saati sayısı 5). Karar 2: Bilim ve medeniyet tarihinde öne çıkan düşünür ve bilim insanlarının çalışma ve eserlerine ilkokul, ortaokul ve lise öğretim programlarında yer verilmesi; "görsel sanatlar" dersi çatısı altında geleneksel sanatlar hat, ebru, tezhip ve minyatür öğretim programlarının da uygulanmasına imkân verilmesi kararlaştırıldı.</p>	2	2.7

Tablo 5'e bakıldığında; ortaokul/ilköğretimin ikinci kademesi ile ilgili eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili kararların 2.şurada %20 (f=1), 3.şurada %12.5 (f=1), 4.şurada %25 (f=1), 7.şurada %5.12 (2), 8.şurada %6.12 (f=3), 9.şurada %6.4 (f=8), 12.şurada %5.36 (f=11), 15.şurada %0.34 (f=1) ve 19.şurada ise %2.7 (f=2) oranında şura kararlara yansıdığı görülmektedir.

6. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, "Liseye Ait Eğitim, Öğretim ya da Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar" nelerdir?

Tablo 6: 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, Liseye Ait Eğitim, Öğretim ya da Müfredat Programlarıyla İlgili Alınan Kararlar.

Şura No	Kararlar	F	%
3.Şura (1946)	Gündem (M1): Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği. Karar 2: Erkek Sanat Ortaokulları ve Endüstri Program ve Yönetmeliği	1	1.25
4.Şura (1949)	Gündem (3): Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti. Karar 2: Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti.	25	1
7.Şura (1962)	Gündem (M2): Ortaöğretim. Karar 5: Koordinasyon Grubunca hazırlanacak lise müfredat programları, önce deneme mahiyetinde yurdun çeşitli bölgelerinde uygulanacak ve alınacak sonuca göre tedricen teşvik edilecektir. Talim ve Terbiye Kurulu ile işbirliği içinde, Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne yapılacak ve hazırlanacak program ve yönetmelik tasarıları zamanında Talim ve Terbiye Kurulunun incelemesine sunulacaktır.	1	25
8.Şura (1970)	Gündem: (M.B) Ortaöğretim. Karar 7ç: Bu sebeplerle birinci devre ortaöğretim programı, bütün ikinci devre programlarının ortak gövdesidir ve bu programın uygulandığı okul tek tip ortaokuldur. Karar 43: İkinci devre ortaöğretim sonunda, her programın özelliğine göre tespit edilecek derslerden bitirme imtihanı yapılır. Başarılı olanlara "lise	2	4.1
	<i>bitirme diploması" verilir. Diplomanın üzerinde, takip edilen programın adı, yıllara göre okunan dersler ve başarı notları, bitirme imtihanında alınan notlar çizelge hâlinde gösterilir.</i>		
9.Şura (1974)	Gündem (M1): Milli Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar. Karar 48: Ders dağıtım çizelgeleri ve ders çeşitlerinin alacağı son şekle göre mevcut bütün ders programları gözden geçirilecek ve bunlardan gerekli görülenler ile seçmeli derslerin programları yeniden hazırlanacaktır. Karar 49: Liselerde uygulanacak ders programları belirlenmiştir. Karar 94: Bu şurada ayrıca, "Program Geliştirme" kavramı kullanılarak, Program Geliştirme Çalışmalarının Araştırma Projeleri Halinde Yürütülmesine" karar verilmiştir. Karar 96: IX. sınıf için bazı derslere ait "yeni program taslakları" hazırlanmış ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Karar 100: Bu şurada, projeler şeklinde geliştirilen programların, uygulandıktan sonra tekrar gözden geçirilmesi kararlaştırılmıştır.	5	5
10.Şura (1981)	Gündem (M1): Türk Millî Eğitim Sistemi. (M2): Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları. Karar 29: Orta eğitimin kapsamının, çok amaçlı lise (değişik programlı tek tip lise) ile mesleki ve teknik okullardan ibaret olacak biçimde yeniden düzenlenmesi.	1	2.5
12.Şura (1988)	Gündem (M7): Öğretim Programları (Müfredat Programları). Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Başlığı Altında Karar 3: Lise Türk Dili ve Edebiyatı dersi programının hazırlanması; bu programda, yakın dönemin edebi metinlerinden, doğu ve batı klasiklerinden örneklere de yer verilmesi ve bu programa diksiyon çalışmaları ile ilgili esasların konulması. Gündem (M7): Öğretim Programları (Müfredat Programları). Öğretim Programları Başlığı Altında Karar 3: Ortaöğretimin, bütün öğrencileri ilgi ve istidatları doğrultusunda, günün ihtiyaçları çerçevesinde geliştirilen çeşitli programlarla yükseköğretime ve mesleğe hazırlanmalıdır. Karar 6: Öğretim programlarının düzenlenmesinde; vazgeçilmez zorunluluk olarak görülen millîlik özelliğinin yanında, sevgi esasına dayanan demokratik davranış geliştirme, hür düşünce ve hoşgörü unsurlarına da yer ve önem verilmesi. Karar 28: Bütün ortaöğretim kurumlarında, toplumun ekonomik ve sosyal ihtiyaçları ile iş hayatının gerekleri doğrultusunda program geliştirme faaliyetleri, Bakanlık bünyesinde kurulacak "Program Geliştirme ve Araştırma Merkezi" tarafından sürekli olarak yapılması	1	1.95

	ve öğrencilerin ilgi, istidat ve başarılarına göre çeşitli programlar arasındaki geçişlerine esneklik kazandırılması.		
15.Şura (1996)	Gündem (M2): Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma. Karar 2: Avrupa Birliği ülkeleri ortalaması ile eğitimde aynı düzeye ulaşabilmek için mevcut öğretim programları geliştirilmelidir. Karar 4: Ortaöğretim veren özel öğretim kurumları teşvik edilmeli, bu kurumların mesleğe yönelik program uygulamaları özendirilmelidir. Karar 36: Küçük yerleşim birimlerinde, Bakanlıkça belirlenen esaslar dâhilinde başlatılan çok programlı lise uygulamasına devam edilerek, bunların eğitim sitelerine dönüşecek şekilde geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Karar 47: Öğretim programları hazırlanırken programın hedefleri ve davranışlarının yanı sıra yönelmeyle ilgili hedef ve davranışlar da belirlenmelidir. Karar 50: Ortaöğretim programları arasında yatay ve dikey geçişleri kolaylaştırıcı, ortak çekirdek programlar hazırlanmalı, eğitim kurumları ile programlar arasında yatay ve dikey geçişlere imkân verecek düzenlenmeler yapılmalı, bu geçişler, örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında da mümkün olabilmelidir. Gündem (M4): Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşlanması. Karar 41: Program geliştirme çalışmaları ve programda birlik konusunda çalışmalara ağırlık verilmelidir. Gündem (M5): Eğitimin Finansmanı. Karar 59: Eğitimde yönlendirme, program geliştirme ve eğitim teknolojisi alanındaki yeni gelişmeler sürekli olarak izlenmeli ve eğitim sistemimize kazandırılmalıdır.	6	2.09
19.Şura (2014)	Gündem (1): Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri. Lise Başlığı Altında Tespit Edilen Kararlar. Karar 1: Lise kademesindeki önerilere geçildi. Liselerde; - öğrencinin bir haftada aldığı toplam ders sayısının çeşit olarak azaltılması amacıyla derslerin bir kısmının dönemlik olarak uygulanmasına imkân verilmesi, - "dil ve anlatım" dersi ile "Türk edebiyatı" derslerinin birleştirilerek "Türk dili ve edebiyatı" şeklinde adlandırılması Görsel sanatlar Başlığı Altında Tespit Edilen Kararlar. Karar 1: Bilim ve medeniyet tarihinde öne çıkan düşünür ve bilim insanlarının çalışma ve eserlerine, lise öğretim programlarında da yer verilmesi kararlaştırıldı. Karar 2: Liselerde öğrencilerin bir haftada aldığı toplam ders sayısının çeşit olarak azaltılmasına, bazı derslerin programdan çıkartılmasına, derslerin azalmasından dolayı da yeni bir öğretim programının yapılması önerileri benimsenmiştir. Karar 3: Öğretim programlarının okul türleri arasında yatay ve dikey geçiş, sınıf atlama ve normal öğrenim süresinden önce mezun olma fırsatlarına yer verecek şekilde düzenlenmesi kararlaştırıldı. Karar 4: İnkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi programının gözden geçirilerek güncel anlayışlar ve yöntemler doğrultusunda yeniden yazılması kararlaştırılmıştır.	5	6.9

Tablo 5'e bakıldığında; lise/ortaöğretimin ikinci kademesiyle ilgili kararların 3. şurada %12.5 (f=1), 4. şurada %25 (f=1), 7. şurada %5.5 (f=1), 8. şurada %4.1 (f=2), 9. şurada %5 (f=5), 10.şurada %2.5 (f=1), 12. şurada %1.95 (f=4), 15. şurada ise %2.09 (f=6) ve 19. şurada ise %6.9 (f=5) düzeyinde kararlara yansıdığı görülmektedir.

7. 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında "Meslek ve Teknik Liselere Ait Eğitim, Öğretim ve Müfredat Programlarıyla ilgili alınan kararlar" nelerdir?

Tablo 7: 1939-2014 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, Mesleki ve Teknik Liselere Ait Eğitim, Öğretim ya da Müfredat Programlarıyla ilgili alınan Kararlar.

Şura No	Gündem Maddeleri ve Kararlar	f	%
1.Şura (1939)	Gündem (M3) Bütün müfredat programlarının incelenmesi. Karar 4: Erkek teknik, kız teknik ve ticaret öğretim kurumlarının yönetmelikleri ve öğretim programları incelenecektir.	1	20
3.Şura (1946)	Gündem (M1): Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği Gündem (M3): Kız enstitüleri program ve yönetmeliği Gündem (M4): İstanbul Teknik Okulu yönetmeliği Karar 1: Ticaret Ortaokulları ve Liseleri Program ve Yönetmeliği. Karar 2: Erkek Sanat Ortaokulları ve Endüstri Program ve Yönetmeliği hazırlanacak. Karar 3: Kız Enstitüleri Program ve Yönetmeliği. Karar 4: İstanbul Teknik Okulu Yönetmeliği.	4	50
6. Şura	Gündem (M1): Mesleki ve Teknik Öğretim (a)Erkek Teknik Öğretim. (b)Kız Teknik Öğretim.	1	14.1

	Karar 3: Mesleki ve teknik okulların programlarının gözden geçirilerek, Yabancı Dil, Müzik, Beden Eğitimi derslerine de yer verilmesi		
7.Şura (1962)	Karar 1: MEB'liğinin, programların hazırlanmasında dikkate alınacak esaslar belirlenmiştir. Gündem (M.D): Erkek Teknik Öğretim. Karar 7: Erkek Sanat Enstitüleri için, üçer yıllık müfredat programları ve yönetmelikleri hazırlanarak, 1963-1964 öğretim yılında uygulanmaya başlamalıdır; Karar 9: Millî Eğitim Şurasınca tasvip edilen Akşam Kız Sanat	5	12.5
	Okulları için kurs programları hazırlanacaktır; Karar 11: Eğitim sistemindeki ölçme ve değerlendirme konusu müfredat programları ile sıkı sıkıya ilgili olup, okullarımızın müfredat programları yeniden ele alındığına göre, imtihan ve disiplin yönetmelikleri ile rehberlik konusunun da paralel olarak ele alınması, orta dereceli genel ve mesleki teknik öğretim okullarımızın müfredat programları ve yönetmeliklerinin de bu vesileyle gözden geçirilmesi; Karar 15: İmam Hatip Okulları için hazırlanacak müfredat programları, 1963-1964 yılı başında uygulamaya başlanmalıdır.		
8.Şura (1970)	Gündem (M1): Ortaöğretim Sisteminizin Kuruluşu. Karar 11: Aynı ortaokul programı, ikinci devre genel, mesleki ve teknik okulların varsa birinci devrelerinde de uygulanır. Bu okullarda seçmeli derslerin sayı ve çeşitleriyle bunların uygulama ve laboratuvar çalışmaları, ilgili okulun ikinci devresinin amaçları ve özellikleri dikkate alınarak artırılabilir. Karar 40: Nüfusu az olan yerlerde, ikinci devre orta öğrenimin genel mesleki ve teknik öğretim programları, bir yönetim altında toplanan çok gayeli bir okul olarak kurulabilir.	2	4.08
9.Şura (1974)	Gündem (M1): Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar. Karar 22: Ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, genel mesleki ve teknik ortaöğretim okulların bünyelerindeki ortaokullarda da aynen uygulanır. Karar 29: "Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir" kararıyla birlikte, "Belli bir programa ağırlık veren okullara ise teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir" kararı yer almaktadır. Karar 98: Ayrıca bu şurada, "Teknik ve Meslek Liselerinin, mesleğe yönelik derslere ve uygulamalara ait programlarının araştırma projesi hâlinde, Bakanlıkça geliştirilmesi bir plana bağlı olarak yürütülecektir" kararı alınmıştır. Karar 100: Yine aynı şurada, projeler şeklinde geliştirilen programların, uygulandıktan sonra tekrar gözden geçirilmesi kararlaştırılmıştır.	4	3.2
10.Şura (1981)	Gündem (2): Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları. Karar 32: Ortaöğretim kuruluşlarının yeniden düzenlenmesi kararlaştırıldı. Bu düzenlemelerle; a. Ortaöğretim, değişik programlar uygulayan okullar (çok amaçlı okullar) ile mesleki ve teknik okullardan oluşacağı; b. Çok amaçlı okulların programlarında ortak dersler bulunacağı, buna ek olarak yerel olanaklara dayalı meslek kazandırıcı ve mesleğe hazırlayıcı çeşitli derslere yer verileceği; c. Mesleki ve Teknik okulların, bir yandan tam zamanlı ve üç yıl süreli mesleki ve teknik eğitim programlarını, öte yandan da ihtiyaçlara göre yaygın eğitim programlarını uygulayabileceği kararlaştırılmıştır.	1	2.5
12.Şura (1988)	Gündem (1): Türk Eğitim Sistemi. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Karar 14: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında; sekiz yıllık ilköğretime dayalı olarak, öğretim süresi üç veya dört yıl olan <i>öğretim programlarının</i> uygulanması. Karar 15: Endüstriyel teknik <i>öğretim programları</i> uygulayan okulların, 9. sınıftan itibaren branşlara ayrılması. Karar 16: 9.sınıfları, Endüstri Meslek Liseleri programlarıyla ortak olan teknik liselerde, branşlaşmanın 10. sınıftan itibaren başlaması. Karar 18: Bir kısım derslerin yabancı dille okutulduğu endüstriyel teknik <i>öğretim programları</i> ile sanat eğitim ve <i>meslek eğitimi programları</i> uygulayan okullarda yönlendirmenin; endüstriyel alanlarda 9. sınıftan, diğer alanlarda ise 10. sınıftan itibaren başlaması. Karar 19: Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları <i>öğretim programlarının</i> ; çevrenin ve iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun olarak ve sürekli bir şekilde geliştirilmesi sağlanacaktır. Gündem (M7): Öğretim Programları(Müfredat Programları) Öğretim Programları Başlığı Altında Karar 6: Öğretim programlarının düzenlenmesinde; vazgeçilmez zorunluluk olarak görülen millilik özelliğinin yanında, sevgi esasına dayanan demokratik davranış geliştirme, hür düşünce ve hoşgörü unsurlarına da yer ve önem verilmesi. Karar 13:	7	3.41

	Meslek liselerinin öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesi; bir sistem içinde genel kültür derslerinin sayısı ve saatlerinin dengelenmesi; öğrencilerin mesleki ve teknik becerilerinin geliştirilmesine yönelik meslek derslerinin artırılması.		
15.Şura (1996)	Gündem (M2): Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma. Karar 5: Mesleki ve teknik eğitimde sistem bütünlüğü esasına dayalı eklemli (modüler) eğitim programları uygulanmalı, alan ve dal eğitimine önem verilmelidir. Karar 6: Ortaöğretim kurumları programları esas alınarak, mesleki ve teknik eğitim ağırlıklı olmak üzere en az 8 yıllık temel eğitim üzerine, ortaöğretime devam etmek isteyen öğrencilere bir yıllık hazırlık ve yönelme eğitiminden sonra mesleki ve teknik eğitim okullar açılmalı ve bu okullar arasında yatay ve dikey geçişlere olanak sağlanmalıdır. Türk Milli Eğitim Sistemi Ortaöğretim Modeli, İlke ve Öneriler Başlığı Altında Karar 64: Zorunlu eğitimini bitirmiş olup da, ortaöğretime devam etmek istemeyen öğrenciler, meslek eğitimi merkezlerinde okul-işyeri bütünlüğü içinde eklemli (modüler) meslek eğitimi programları ile ustalık seviyesine kadar meslek eğitimi alabilmelidir. Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşılanması Başlığı Altında Karar 17: Çıraklık ve yaygın eğitim ile mesleki örgün eğitim programları arasında yatay ve dikey geçişlere imkân verecek bir uyum sağlanmalıdır.	4	1.39
16.Şura (1999)	Gündem (M1): Mesleki ve Teknik Eğitimin, Ortaöğretim Sistem Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılanması. Karar 4: Sistemin planlamadan, program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar, her aşamasında tüm ilgili kurum ve kuruluşların aktif şekilde karar sürecine katılmaları sağlanmalı; bu bağlamda, mesleki ve teknik eğitim programı ile ilgili yerel yapılanma güçlendirilmelidir. Karar 5: Özellikle istihdama hazırlayıcı mesleki ve teknik eğitim programları, uluslararası standartlara ulaşmayı kolaylaştıracak şekilde yürütülmelidir. Karar 7: Ortaöğretimden yükseköğretime geçişlerde, mesleki teknik eğitim programlarından mezun olanlar arasından isteyenlere kendi alanları doğrultusunda, meslek yüksekokullarının diploma veya sertifika amaçlı programlara sınavsız giriş imkânı verilmelidir. Karar 15: Orta öğretim programları bilgi ve teknoloji çağının gereklerine uygun olarak tümüyle gözden geçirilmeli, buna göre, mesleki orta öğretimde yalnızca bir meslekte derinliğine beceri öğretimi değil, bunun yerine konuya; bilgi, teknoloji ve uygulamalarına da yer verilmelidir. Karar 20: Buna göre, mesleki eğitim açısından bölgesel gereksinimler ve geleceğe dönük gelişme eğilimleri incelenmeli, yeni programların oluşturulmasında yerel ve bölgesel gereksinim öne çıkarılmalıdır. Karar 30: Seçmeli dersler, öğrencileri ilgi ve yeteneklerini geliştirici, ana meslek alanlarını ve eğitim olanaklarını ve mesleki teknik öğretim programlarını tanıtıcı şekilde düzenlenmesi sağlanmalıdır. Karar 45: Mesleki eğitim programlarına girişte uygulanan mevzuat gözden geçirilmeli, öğrenci seçimi, mesleğin gerektirdiği özelliklere göre yapılmalıdır. Gündem (M3): Mesleki ve Teknik Eğitime Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme. Karar 15: Mesleki ve teknik orta öğretim ve mesleki teknik eğitim fakültelerinin eğitim öğretim programları birbiri ile ve iş hayatı ile uyumlu hâle getirilmelidir.	8	3.57

Tablo 7'ye bakıldığında; mesleki teknik liselere ait eğitim, öğretim ya da müfredat programlarına ilişkin alınan şura kararlarının dağılımına bakıldığında 1.şurada %20 (f=1), 3.şurada %50 (f=4), 6.şurada %14.2 (f=1), 7.şurada %12.5 (f=5), 8.şurada %4.8 (f=2), 9.şurada %3.2 (f=4), 10.şurada %2.5 (f=1), 12.şurada %3.41 (f=7), 15.şurada ise %1.39 (f=4) ve 16.şurada ise %3.57 (f=8) şeklinde bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

4. TARTIŞMA

1939-2014 yılları arasında Milli Eğitim Şurası 19 defa toplanmış olup, genç Türkiye Cumhuriyetinin karşılaştığı eğitim sorunlarının çözümüne ilişkin çeşitli kararlar alınmıştır. Milli Eğitim Şuralarında, bu kurulun yetkisi doğrultusunda eğitimle ilgili her tür kararlar alınmış olup, bunların bazıları, bu araştırmanın kapsamındadır. Bu çalışmada, 1939-2014 yılları arasında toplanan şuralarda alınmış olan eğitim, öğretim ve müfredat programlarına ilişkin kararların değerlendirilmesi, eğitim/okul kademesine göre yapılmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda, on dokuz (19) şuranın on beşinde (15) eğitim, öğretim ya da müfredat programlarıyla ilgili kararlar alınmıştır. Bu kararların dağılımlarına bakıldığında, toplam altı şurada okul öncesi eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili beş (5) şurada toplam on (10) karar saptanmıştır. 1953'de toplanan 5.şurada, okulöncesi eğitim çok önemli bir gündem maddesi olarak şurada olmasına rağmen, alınan kararlar incelendiğinde, okulöncesiyle ilgili herhangi bir karar alınmadığı görülmüş, neden okulöncesi

gündem maddesinin karara dönüşmediğine ilişkin bilgiye ulaşılammıştır. Okulöncesi eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili olarak toplanan on dokuz (19) şuranın beşinde (5) toplam on (10) karar alınmıştır. Bu şuralarda, "Okul Öncesi Eğitim-Öğretim-Müfredat Programları" ile ilgili alınan kararlara bakıldığında, Türkiye gerçeklerine göre okulöncesiyle ilgili önemli kararlar alındığı söylenebilir. Okulöncesi ya da erken çocukluk eğitimi, eğitim kademeleri içinde, bireyin gelecek yaşamı açısından önem arz eden bir kademe olduğu söylenebilir. Doğumdan altı (0-6) yaş sonuna dek devam eden okul öncesi eğitim, çocuğun kendini keşfetmesinde ve geleceğe hazırlanmasında önemli bir yer tutmaktadır. Okulöncesi dönem, çocuğun çevresini araştırıp tanımaya, onunla iletişim kurmaya başladığı, yaşadığı toplumun değer yargılarını ve o toplumun kültürel yapısına uyumlu davranış ve alışkanlıkları edinmeye başladığı bir dönemdir (Altay ve diğ., 2011;662).

İlkokul/ilköğretim I. Kademeyle ilgili şura kararlarına bakıldığında, 1939'dan günümüze dek toplanan on dokuz (19) şurada, ilköğretim I. kademe ile ilgili eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili toplam sekiz (8) şurada toplam yirmi beş (25) karar belirlenmiştir. Alınan kararlara bakıldığında, Türkiye'nin okur-yazarlık sorunu olduğu, köy okullarının süresi, okutulan dersler ve eğitim programları konusunda istenen gelişmeyi sağlayamadığı anlaşılmaktadır. Hızlı nüfus artışına paralel okullaşma, öğretmen yetiştirme ve maddi yetersizlikler yaşandığı anlaşılmaktadır. Çocuğun ileriki eğitim kademelerine ulaşma imkânı, bu kademedeki okullaşma oranıyla ve nitelikli programlar sayesinde gerçekleşebilir (Şeker, 1993, 58). İlkokul, toplumsal getirisi oldukça yüksek bir eğitim kademesidir. Okul öncesini dışarda tutarsak, 72 aydan sonra bireyin karşılaştığı, kuralların yavaş yavaş öğrenildiği, uygulamaya geçtiği, bireyin kendi temel özelliklerini tanıdığı ve toplumsal yaşam için gerekli olan temel bilgi ve becerileri edindiği kademedir. Bu temel bilgi ve beceriler, ilkökula ait her tür eğitim programının kapsamına girer. Okullarla ya da eğitim sistemiyle ilgili yapılacak her türlü değişiklik ve düzenleme, eğitim, öğretim ya da müfredat programları yoluyla eğitim sürecinde uygulamaya koyulur. Gelişen ve değişen dünyada bireylerin davranışlarında, alışkanlıklarında, becerilerinde ya da tutumlarında yapılmak istenen her türlü değişiklik, ancak eğitim programlarıyla hayata geçirilebilir. Bundan dolayı, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu andan itibaren, temel eğitim olarak kabul edilen ilkökula ve onun programlarına ayrı bir önem verdiği söylenebilir. Bu itibarla, ilkökula ait sorunların ve özellikle bu kademenin eğitim, öğretim ya da müfredat programlarının şura kararlarında çokça yer alması, bu kademeyle verilen önemin bir işaretleridir.

Ortaokul ya da ortaöğretimin I. kademesiyle ilişkili eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili olarak şura kararları incelendiğinde, birinci kademeyle ilgili olarak on dokuz (19) şuranın dokuzunda (9) kararlar yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu dokuz (9) şurada, ortaokul ya da ortaöğretimin I. kademesiyle ilgili olarak toplam otuz (30) karar yer almıştır. Kararlara bakıldığında derslerle, ortaokul programın liseyle bütünleştirilmesiyle, şehir ve kırsal kesimdeki eğitim talepleriyle, içinde bulunulan koşullara programların uyumuyla ilişkili kararlar olduğu söylenebilir. Şura kararlarında yer alan eğitim, öğretim ve müfredat programları ile ilgili kararlar incelendiğinde, toplam on dokuz (19) şuranın dokuzunda (9)'da yer alan eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili kararın lise kademesi ya da ortaöğretimin II. kademesiyle ilgili olduğu görülmektedir. Bu dokuz şurada, lise eğitim, öğretim veya müfredat programlarıyla ilgili toplam yirmi üç (23) karar alınmıştır.

Son olarak, bugüne dek gerçekleşmiş Milli Eğitim Şura kararları mesleki teknik lise eğitim öğretim ve müfredat programları açısından ele alınmış olup, toplam on dokuz (19) şuradan, on (10)'undaki eğitim, öğretim veya müfredatlar ile ilgili kararların mesleki teknik eğitimle ilgili olduğu belirlenmiştir. Mesleki teknik liselerin eğitim, öğretim ya da müfredat programlarıyla karar alınan bu şuralarda toplam yedi (7) olduğu belirlenmiştir. Araştırılan konu olan oku/eğitim kademelerine göre eğitim, öğretim ve müfredat programlarıyla ilgili olarak en çok kararın, mesleki teknik liselerle ilgili olduğu söylenebilir. Bu kararlardan, tüm kaynaklarını sonuna kadar zorlayarak gelişmeye, dolayısıyla kalkınmaya çalışan bir ülkenin eğitim sürecine verdiği önemi ve özellikle mesleki teknik okulları geliştirme çabası görülmektedir. Mesleki teknik eğitim, toplumsal üretimi ve teknik alanda kendi kendine yeter hale gelme açısından oldukça önem arz ettiği açıktır. Milli Eğitim Şura kararları, araştırma konusu açısından değerlendirildiğinde, mesleki teknik lise eğitim, öğretim ve müfredat programlarına ilişkin kararların, diğer okulöncesi, ilkökul, ortaokul ve liselere göre daha fazla gündem olduğu görülmektedir. Şura kararlarında özellikle okulöncesi ile ilgili kararlara onuncu (10) şuraya kadar rastlanmıyor. Türk Eğitim Sisteminde okullaşma oranı en düşük olan okulöncesi olmasında, şura kararlarının etkisi olmuş olabilir. Öncelikli geliştirilmesi gereken bir alan olarak görülmemiş.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim ve öğretim, insan ve toplum hayatının en önemli aşamalarından biri olup, toplumun geleceğini şekillendiren, değiştiren ve gelişmiş toplumların ulaştıkları her tür olumlu yapılanmasını sağlayan en etkin güçtür (Kılıç ve Güven, 2017, 588). Bunun yanında, ulusal bağımsızlık ve eğitim arasında yakın bir ilişki olduğunu düşünen ve henüz Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan geleceği gören beyinler, Temmuz 1921’de Maarif Kongresini toplayarak, eğitimin toplumsal beka açısından önemine vurgu yapmışlardır. Öyle ki, Mustafa Kemal savaş devam ederken, yani ordu cephede savaşırken, Türk toplumunun geleceği açısından cephedeki savaştan da daha çok önemseydiği Maarif Kongresini gerçekleştirdi. Mustafa Kemal bu toplantıda yaptığı konuşmada, “orduların kazandığı zaferlerin kalıcılığının, eğitimde kazanılacak zaferle olabileceği ve bu konuda öğretmenlere büyük görev ve sorumluluk düştüğüne dikkat çekmiştir”. Sonraki yıllarda; 1923, 1924 ve 1925 tarihlerinde olmak üzere “Heyet-i İlmiye” adı altında, genç Türkiye Cumhuriyetinin eğitim politikalarını belirleyen üç şura daha yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan sonraki yıllarda ise, bu toplantıların devamı olan Milli Eğitim Şura toplantıları gelenekselleşmiştir.

Öneriler:

1. Şuralarında alınan kararların hayata uygulanması, bu şuraların etkililiğini artıracaktır.
2. Şuraların örgütsel olarak toplanma ve çalışma esaslarının gözden geçirilerek, ön hazırlık ve uzman katılımcıların çalışmaları sonucunda ortaya çıkan kararların geniş bir katılımcı huzurunda değerlendirilmesi ve tartışılması sağlanması, şuraların etkililiğini artıracaktır.
3. Şuralardan sonra, her kurumun alınan kararlarla ilgili olarak, bu kararların uygulanması konusundaki rolleri tanımlanması, gerekli mali ve insan kaynaklarının neler olduğunun netleştirilmesi, kararların bir zaman-işlem takvimine bağlanması ve nihayetinde takibinin değerlendirilmesinin yapılması yarar sağlayacaktır.
4. Eğitim sisteminin okulöncesinden yükseköğretime kadar tek bir kurum tarafından ele alınması, ihtiyaçların belirlenmesi, planlama, uygulama ve değerlendirme eylemlerinin bağımsız birimlerce gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır.
5. Bir bütünlük içinde toplumsal gereksinimlere göre şekillenecek eğitim sisteminde her eğitim kademesi ve onun işleticileri koordinasyon içinde ve eşgüdümsel bir anlayışla hareket etmeleri, şuraların ve alınan her tür eğitsel kararın hayata geçmesini olumlu etkileyeceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altay, S., İra, N., Bozcan, E.Ü. ve Yenal, H. (2011). Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Milli Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitimi ve Bugünkü Durumu. *e-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)*, 6(1).
- Ayaz, N. (2015). Milli Eğitim Şura Kararlarında Mesleki Eğitimin Düşünsel Yapısı ve Turizm Eğitimi. *Turizm Akademik Dergisi*, 2, 45-57.
- Balci, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (5. Baskı), Trabzon.
- Camlar, I. (2010). Multiple-case designs. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research* (pp.582-583). USA: SAGE Publications.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Edition). USA: SAGE Publications.
- Demirel, Ö. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri: Öğretim sanatı*. (23. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2019). *Eğitimde program geliştirme* (26. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Eskicumalı, A. (2003). Eğitim ve toplumsal değişme: Türkiye’nin Değişim Sürecinde Eğitimin Rolü. *Bağaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 19(2), s.15-29.
- Eroğlu, M., Özbek, R. ve Şenol, C. (2016). Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine İlişkin Milli Eğitim Şurası Kararlarının İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(12); 81-91 (ISSN:2146-3638).
- ERG(2014). *Eğitim izleme raporları*. İstanbul: Eğitim Reform Grubu
- ERTürk, S. (1979). *Eğitimde program geliştirme*. (5. Baskı), Ankara: Metaksan.
- Gerring, J. (2007). *Case study research: Principles and practices*. New York: Cambridge University Press.
- Hancock, R. D. & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. New York: Teachers College Press.
- Hotaman, D. (2019). *Kültür ve Eğitim. İçinde: Eğitim Sosyolojisi*, Edit.: Mehmet Yapıcı, Ankara: Eğiten Kitap.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (* Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, Z. Ve Güven, S. (2017). Türk Milli Eğitim Şuralarında Alınan Kararların İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 10(53).
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. (10 Baskı), Ankara: Alkım.
- Kürüm-Yapıcıoğlu, D., Atik-Kara, D. ve Sever, D. (2016). Türkiye’de Program Değerlendirme Çalışmalarında Eğilimler ve Sorunlar: Alan Uzmanlarının Gözüyle. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(12);91-114 (ISSN:2146-3638).
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (3. Baskıdan Çeviri, Çev. Edit.: S. Turan), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sözen, A. (2014). *Eğitimin Toplumsal Temelleri, İçinde: Eğitim Bilimine Giriş*. (6. Baskı), ss.147-161. Editör; Emin Garip. Ankara: Pegem Akademi.
- Subaşı, M ve Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şeker, H. (1993). İlköğretim Okulu Programlarının Değerlendirilmesi. *T.C. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Ültanır, G. (2003). “Eğitim ve Kültür İlişkisi: Eğitimde Kültürün Hangi Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı”, *G. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), s.291-309.
- Varış, F. (1994). *Eğitimde program geliştirme: Teori ve Teknikler*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel-Şahin, F. (2012). Geçmişten Günümüze Türk Milli Eğitim Şuralarındaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile İlgili Alınmış Kararların İncelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 206-224.
- Yin, R. K. (2003). *Case Study Research Design and Methods*. (3. Edition), London: Sage Publications.